

PASTABOS IR SIŪLYMAI DĖL ŠVIETIMO ĮSTATYMO PATAISŲ IR VERTINIMO KAITOS PROJEKTO

2022 m. spalio 11 d. vykusios mokyklų vadovų diskusijos metu Lietuvos gimnazijų, pagrindinių mokyklų, progimnazijų, vadovų asociacijų, Lietuvos švietimo įstaigų vadovų profesinės sąjungos bei mokyklų vadovų, dalyvavusių projekte „Parama mokyklų vadovams“, atstovai aptarė ir diskutavo aktualiais Švietimo įstatymo pakeitimo bei mokyklų vadovų apibendrintos medžiagos „Dėl mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo“ klausimais ir išryškino šiuos pastebėjimus bei teikia rekomendacijas:

ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14, 19, 20, 21, 23, 25, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 52, 53, 56, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69 IR 70 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 56 ⁴ STRAIPSNIU ĮSTATYMAS		
Pokyčiai, numatyti ŠĮ pataisose	Pastebėjimai	Rekomendacijos
3 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas. Dėl pradinio išsilavinimo. „6. Pradinis išsilavinimas įgyjamas baigus pradinio ugdymo programą ir nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimų metu patikrinus mokymosi pasiekimus, išskyrus atvejus, kai asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo mokymosi pasiekimų patikrinimo.“	Iš esmės pritariame, kad pradinis išsilavinimas įgyjamas baigus pradinio ugdymo programą ir nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimų metu patikrinus mokymosi pasiekimus, išskyrus atvejus, kai asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo mokymosi pasiekimų patikrinimo.“	
4 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas. Dėl privalomo PUPP, norint įgyti pagrindinio ugdymo išsilavinimą. „4. Pagrindinis išsilavinimas įgyjamas baigus pagrindinio ugdymo programą ir pasiekus visų vertintų dalykų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų slenkstinį lygį, išskyrus atvejus, kai asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo mokymosi pasiekimų patikrinimo. Pagrindinio ugdymo įvertinimai atitinka slenkstinį, patenkinamą, pagrindinį ar aukštesnįjį pasiekimų lygį, nustatytus švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamose bendrosiose programose.“	Iš esmės pritariame dėl PUPP svorio ir reikšmingumo - dėl privalomo dalyvavimo PUPP, norint įgyti pagrindinį išsilavinimą.	Būtina diskutuoti dėl „slenksčio“ įveikimo įgyjant pagrindinį išsilavinimą ir vidurinio ugdymo užtikrinimo, kaip mokinio ir jo šeimos teisės laisvai rinktis dėl tolimesnio mokymosi, pagal šiuo metu galiojančius vertinimo sistemos lygmenis, kuriuos naudoja mokytojai ir mokyklos – nepatenkinamas, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis.

<p>5 straipsnis. 11 straipsnio pakeitimas.</p> <p>„2. Valstybės garantuojamas visuotinis vidurinis ugdymas teikiamas mokiniui, įgijusiam pagrindinį išsilavinimą ir pasiekusiam visų vykdytų dalykų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų ne žemesnį kaip patenkinamą pasiekimų lygį. Asmeniui, įgijusiam pagrindinį išsilavinimą ir vykdytų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu pasiekusiam slenkstinį pasiekimų lygį, yra garantuojamas vidurinis ugdymas kartu su profesinio mokymo programa.“</p>	<p>Būtina diskutuoti dėl slenkstinio lygio.</p>	<p>Rekomenduojama siekti nuosaikesnio perėjimo keliant „slenksčio“ kartelę (siūlome palaipsniui pereiti nuo „slenksčio“ 4 iki 5), numatant pereinamąjį laikotarpį ir pagalbos mokyklai bei mokiniui mechanizmus, peržiūrint teisės įgyvendinti vidurinį ugdymą tvarką (Pvz. pereinamuoju laikotarpiu sumažėjus klasėms mokyklos neprarastų galimybės įgyvendinti vidurinio ugdymo programą.)</p> <p>Grėsmė – neigiama visuomenės reakcija į mokinių „rūšiavimą“ bei teisių suvaržymą. Dėl tolesnio ugdymosi kelio pageidautina palikti didesnę pasirinkimo galimybę pačiam mokiniui ir (ar) jo teisėtiems atstovams.</p> <p>Kyla grėsmė regiono mokykloms dėl dar spartesnio mokinių, klasių mažėjimo ir mokyklų reorganizavimo ar likvidavimo.</p>
<p>4 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas</p> <p>Visiems mokiniams, baigiantiems pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį, vykdomas nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas, išskyrus atvejus, kai asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo mokymosi pasiekimų patikrinimo.</p>	<p>Trikdomas ugdymo proceso ritmas, organizuojant patikrinimus nesibaigus mokslo metams, mokytojai „forsuoja“ temas, siekdami išdėstyti visą kursą.</p>	<p>Svarstyti patikrinimų datos pasirinkimą: ar tikrai tikslingas patikrinimų organizavimas nebaigus mokslo metų?</p>
<p>8 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas.</p> <p>„20 straipsnis. Socialinė pedagoginė pagalba</p> <p>1. Socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis – padėti vaikui įgyvendinti jo teisę mokytis, stiprinti vaiko ir mokinio socialines ir emocines kompetencijas, kurti saugią, vaiko ir mokinio mokymosi galias ir poreikius atliepiančią ugdymo aplinką.</p>	<p>Siūloma keisti 1 p. formuluotę</p>	<p>1. Socialinės pedagoginės pagalbos paskirtis – padėti vaikui įgyvendinti jo teisę mokytis, stiprinti vaiko ir mokinio socialines ir emocines kompetencijas, kurti saugią, vaiko ir mokinio mokymosi galias ir poreikius atliepiančią ugdymo aplinką skatinti saugios vaiko ir mokinio mokymosi galias ir poreikius atliepiančios ugdymo(si) aplinkos kūrimą.</p>
<p>14 straipsnis. 38 straipsnio</p>	<p>Iš esmės čia kalbama apie</p>	<p>Rekomenduojama diskutuoti kaip į</p>

<p>pakeitimas.</p> <p>1. Pakeisti 38 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„2. Mokymosi pasiekimus įsivertina mokinys, vertina mokytojas, švietimo teikėjas, mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (valstybinės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savivaldybės vykdomoji institucija ar jos įgaliotas asmuo (savivaldybės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) (valstybinės ir savivaldybės mokyklos – viešosios įstaigos), savininkas (dalyvių susirinkimas) (kitų mokyklų), Nacionalinė švietimo agentūra.“</p>	<p>mokymosi pasiekimų įsivertinimą, vidaus bei išorinį vertinimą, kas sudaro visą bendrą vertinimo sistemą.</p> <p>Labai svarbu, kad ši sistema derėtų ir atitiktų pagrindinius ugdymo(-si) tikslus bei kompetencijomis grįstą ugdymo turinį.</p>	<p>vertinimo sistemą „telpa“ mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (valstybinės mokyklos – biudžetinės įstaigos), savivaldybės vykdomoji institucija ar jos įgaliotas asmuo. Kaip jos atlieka mokymosi pasiekimų vertinimą?</p>
<p>26 straipsnis. 59 straipsnio pakeitimas.</p> <p>„...viešam konkursui švietimo įstaigos vadovo pareigoms eiti sudaro komisiją. Į viešo konkurso mokyklų vadovo pareigoms eiti komisiją du narius siūlo skirti valstybinių mokyklų savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) ar jos (jo) įgaliotas asmuo, savivaldybių biudžetinių švietimo įstaigų atveju – savivaldybės meras, savivaldybių viešųjų švietimo įstaigų atveju – dalyvių susirinkimas ar jo įgaliotas asmuo, po vieną narį siūlo skirti Nacionalinė švietimo agentūra, švietimo įstaigų vadovų ar atitinkamo tipo švietimo įstaigų asociacija.“</p>	<p>Iš esmės pritariame</p>	
<p>27 straipsnis. 59 straipsnio pakeitimas.</p> <p>„2. Valstybinės ar savivaldybės</p>	<p>Iki šio įstatymo 27 straipsnio įsigaliojimo į pareigas priimti valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus</p>	<p>Būtina apsispręsti dėl pareigybės lygio (A1, A2), nes skirtingose Lietuvos savivaldybėse vadovai priskirti tiek A1, tiek A2 lygiui.</p>

<p>švietimo įstaigos (išskyrus aukštąją mokyklą) vadovu gali būti ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį arba prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją, arba teisės aktų nustatyta tvarka pripažintą kaip lygiavertę užsienyje įgytą kvalifikaciją turintis nepriekaištingos reputacijos asmuo.</p>	<p>aukštąsias mokyklas) vadovai, kurie neturi jų pareigoms eiti būtino išsilavinimo, toliau eina pareigas, bet ne ilgiau kaip iki 2027 m. rugsėjo 1 d. Per šį laikotarpį reikalaujamo išsilavinimo neįgiję švietimo įstaigų vadovai atleidžiami iš einamų pareigų.</p>	
<p><i>P.S.</i></p> <p><i>Dėl mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo.</i></p>	<p><i>Būtina platesnė diskusija, nes dokumento projektas neatsako į klausimą, kaip bus įgyvendinami siekiai: mokymosi rezultatų panaudojimas ugdymo kokybei tobulinti, patikimo grįžtamojo ryšio apie mokymo rezultatų kokybę ir pasiektą mokymosi lygį teikimas mokiniams.</i></p> <p><i>Dokumento projekte nenumatyta dermė tarp Atnaujinto turinio diegimo per kompetencijų ugdymą ir numatomo išorinio vertinimo. Taip pat projekte numatomi vertinimo instrumentai nesukuria prielaidų įvertinti įgytų mokinio kompetencijų plėčią prasme.</i></p> <p><i>Dokumente nekalbama apie formuojamąjį kaupiamąjį ir diagnostinį vertinimą, nors tai yra neatskiriama ugdymo proceso dalis.</i></p> <p><i>Panašu, kad orientacija tik į diagnostinį vertinimą, kurį matome šiame projekte, atnaujintų ugdymo tikslų neatitinka.</i></p> <p><i>Dokumente minima "nuolatinei ugdymo rezultatų stebėsenai reikalingi kokybiški vertinimo įrankiai", mokyklos ir norėtų turėti tokius kokybiškus vertinimo įrankius.</i></p>	<p><i>Vertinimas – vidaus ir išorinis turi būti grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata ir atitikti ugdymo(-si) tikslus.</i></p> <p><i>Užsibrėžtų ugdymo tikslų siekimas atskirai nuo juos atitinkančio vertinimo neįmanomas. Turime vertinti tai, ko siekiame.</i></p> <p><i>Diskusija turi prasidėti nuo kompetencijų vertinimo sampratos ir jos suformavimo (kaip mokytojai vertins mokinių kompetencijas, kokia mokyklose bus mokinių pasiekimų vertinimo sistema, kokie vertinimo tipai, būdai, formos bus taikomos ir t.t.), tik po to galima kalbėti apie išorinį vertinimą.</i></p> <p><i>Kuriant vertinimo sistemą kartu turėtų dirbti mokslininkai su praktikais mokytojais ir mokyklų vadovais.</i></p> <p><i>Kompetencijų vertinimo įrankis jokių būdu neturėtų būti dar vienas papildomas sudėtingas darbas mokytojams. Siūlymas būtų kompetencijų vertinimą įkomponuoti į kaupiamąjį vertinimą kaip į jo dalį.</i></p> <p><i>Dalis mokyklų bendruomenių pačios pajėgios sukurti savas vertinimo sistemas, bet iš principo privalo būti parengtos rekomendacijos, kaip tai daryti. Mokyklų vertinimo sistemos</i></p>

		<i>skirtingos, todėl rezultatų negalima lyginti tarpusavyje, jie negali būti papildomu rodikliu stojant į aukštąsias mokyklas</i>
--	--	---

Apibendrinimas:

Iš esmės Švietimo įstatymo pataisoms pritariame, tačiau toks greitas proceso sugriežtinimas dėl išorinio mokinių pasiekimų vertinimo gali duoti priešingus rezultatus, nei tikimasi. Sunku būtų siekti geresnių mokinių mokymosi rezultatų pagal EBPO rodiklius ir mažinti atotrūkį tarp miestų ir regionų mokyklų ugdymo kokybės ir mokinių pasiekimų.

Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos prezidentas

Dainius Žvirdauskas

Lietuvos švietimo įstaigų vadovų
profesinės sąjungos pirmininkė

Jolita Andrijauskienė

Lietuvos gimnazijų asociacijos prezidentas

Darius Mockus

Lietuvos pagrindinių mokyklų asociacijos prezidentė

Asta Zavadskienė